

Bijlage bevindingen veldlijngesprekken

Onderstaand wordt voor elk van de in de veldlijn-gesprekken besproken thema's kort aangegeven welk beeld daaruit naar voren kwam.

Kwaliteitszorg

Ontwikkelingen

Ruim 97% van de gesprekspartners geeft aan dat er ontwikkelingen zijn op het gebied van de kwaliteitszorg. Ter onderbouwing wordt een zeer grote hoeveelheid en diversiteit aan activiteiten genoemd waarmee men ' bezig ' is. In alle clusters worden bijvoorbeeld de ontwikkeling van een handelingsplan, de vormgeving van integraal personeelsbeleid, de ontwikkeling van leerlijnen, de implementatie van een kwaliteitszorgsysteem, de invoering van een leerlingvolgsysteem, de organisatie van scholing en coaching vaak genoemd in relatie tot dit thema.

4. Zijn er ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitszorg ?

Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	286	97.61%	
nee	4	1.37%	
niet aan bod gekomen	3	1.02%	
Aantal ontvangen antwoorden	293		

Instrument voor kwaliteitszorg

77% van de scholen/REC's geeft aan een instrument voor kwaliteitszorg te gebruiken. Desgevraagd wordt een grote variëteit aan instrumentarium genoemd waarvan men zich bedient. Door alle clusters heen wordt vaak het INK-model genoemd of het systematisch hanteren van een leerlingvolgsysteem. Verder valt de enorme variëteit en spreiding van allerlei instrumenten in alle clusters op. Alleen in cluster 3 lijkt sprake van enkele veelgebruikte instrumenten, waaronder het WMK-model/kwaliteitskaarten van Bos.

5. Worden hierbij instrumenten voor kwaliteitszorg gehanteerd?

Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	224	76.98%	
nee	47	16.15%	
niet aan bod gekomen	20	6.87%	
Aantal ontvangen antwoorden	291		

Ambities kwaliteitszorg

Zo goed als alle scholen/REC's geven aan ambities te hebben bij de verdere ontwikkeling van kwaliteitszorg. Ook op dit onderdeel is de spreiding weer fors. Veel scholen zeggen toe te zijn aan het daadwerkelijk implementeren van kwaliteitszorg of aan de invoering van een systematisch gebruik van het handelingsplan of een goede invoering van een geïntegreerd onderwijs-/zorg-aanbod. Opvallend vaak wordt daarbij de behoefte aan samenwerking tussen de REC-scholen of zelfs clusteroverstijgende samenwerking genoemd.

6. Zijn er ambities/ is er een toekomstbeeld m.b.t. kwaliteitszorg?

Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	276	94.85%	
nee	1	0.34%	
niet aan bod gekomen	14	4.81%	
Aantal ontvangen antwoorden	291		

Knelpunten/belemmeringen

Bijna 85% van de scholen/REC's noemt knelpunten/belemmeringen ten aanzien van de invoering van kwaliteitszorg. Veelgenoemde knelpunten zijn daarbij de ontoereikende bekostiging, de bureaucratie rond de indicatiestelling, de doelgroepverzwaring, de schaarste aan goed personeel, de 'hoge lat' die door de inspectie wordt gelegd en de huisvestingsproblemen.

7. Zijn er knelpunten en/of belemmeringen m.b.t. kwaliteitszorg?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	246	84.54%	
nee	24	8.25%	
niet aan bod gekomen	21	7.22%	
Aantal ontvangen antwoorden	291		

Zelf aan de slag

Desondanks geeft ruim 85% aan zelf aan de slag te willen gaan met (de invoering van) kwaliteitszorg. Daarbij heeft men wensen/behoefte ten aanzien van een goed doelgroepenbeleid, een goede uitwerking van de handelingsgerichte diagnostiek gekoppeld aan het groepsplan en het individuele handelingsplan en een adequaat gebruik van een kwaliteitszorginstrument. Ook wordt het verbeteren van de aandacht voor de ondersteuning van ouders vaak genoemd.

8. Zijn er wensen en behoeften om zelf (verder) aan de slag te gaan met kwaliteitszorg?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	253	86.35%	
nee	13	4.44%	
niet aan bod gekomen	27	9.22%	
Aantal ontvangen antwoorden	293		

Verwachtingen van WEC-Raad

Tweederde van de gesprekspartners geeft aan verwachtingen te hebben van initiatieven vanuit de WEC-Raad. Daarbij worden veelvuldig zaken genoemd als het signaleren en aan de orde stellen van knelpunten, het coördineren van de ontwikkeling en het aanbod van kwaliteits-zorgsystemen en visitatie, het aanpakken van de bureaucratie en het overleg met de inspectie.

9. Verwacht men m.b.t. kwaliteitszorg initiatieven vanuit de WEC-Raad?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	194	66.44%	
nee	47	16.10%	
niet aan bod gekomen	51	17.47%	
Aantal ontvangen antwoorden	292		

Verwachtingen van project 'Kwaliteit Speciaal'

Vanuit het project 'Kwaliteit Speciaal' verwacht bijna tweederde van de scholen/REC's steun door het opzetten van een database goodpractice, het opzetten van regionale netwerken en uitwisselingsbijeenkomsten, bij de implementatie van een kwaliteitszorgsysteem/-instrument, het stimuleren van landelijke ontwikkelingen en bij de ontwikkeling en beschikbaarstelling van methoden/materialen.

Ruim 55% zegt behoefte te hebben aan deelname aan een netwerk m.b.t. kwaliteitszorg.

10. Verwacht men m.b.t. kwaliteitszorg bijdragen vanuit het kwaliteitsproject?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	182	62.76%
nee	58	20%
niet aan bod gekomen	50	17.24%
Aantal ontvangen antwoorden	290	

11. Is er behoefte aan deelname aan eventuele netwerken m.b.t. kwaliteitszorg?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	160	55.17%
nee	47	16.21%
niet aan bod gekomen	83	28.62%
Aantal ontvangen antwoorden	290	

Goodpractice

Ruim 60% van de scholen/REC's zegt over een mogelijke vorm van good practice te beschikken op het terrein van de kwaliteitszorg. Het gaat daarbij om een zeer gevarieerd aanbod rond o.a. de samenwerking met andere scholen binnen het REC/in de regio, de invoering van handelings- en groepsplannen, de invoering van een kwaliteitszorginstrument, de invoering van een leerlingvolgsysteem en het werken met leerlijnen.

12. Zijn er overdraagbare goede voorbeelden op het terrein van kwaliteitszorg?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	177	61.03%
nee	63	21.72%
niet aan bod gekomen	50	17.24%
Aantal ontvangen antwoorden	290	

VSO-aanbod

Niet alle speciale scholen hebben een vso-aanbod. Bijna 80% heeft dat wel. Dat aanbod bestaat uit:

13. Zo ja, waaruit bestaat dat aanbod?

Antwoord	Aantal	Percentage
beschermde wonen/werken	111	53.11%
arbeidstoeleiding	191	91.39%
diploma- en certificaatgericht	103	49.28%
schakelen naar regulier onderwijs	72	34.45%
schakelen naar ander vso	45	21.53%
symbiose met regulier onderwijs	51	24.40%
Aantal ontvangen antwoorden	209	

Ook wordt specifiek melding gemaakt van stage en de samenwerking met Praktijkonderwijs en het ROC.

14. Is er een vso-aanbod?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	233	79.25%	
nee	61	20.75%	
Aantal ontvangen antwoorden	294		

Ontwikkelingen

Bijna 70% van de scholen/REC's meldt dat er ontwikkelingen zijn m.b.t. het vso-aanbod. Daarbij gaat het veelal om het uitbouwen van de arbeidstoeleiding en de stage. Vaak is daarbij sprake van samenwerking binnen het REC of de regio. Ook een verdere samenwerking met het regulier vo en het ROC worden veel genoemd.

15. Zijn er ontwikkelingen m.b.t. het vso-aanbod?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	197	68.64%	
nee	39	13.59%	
niet aan bod gekomen	51	17.77%	
Aantal ontvangen antwoorden	287		

Ambities/toekomstbeeld

Bijna zeven van de tien scholen/REC's geven aan ambities te hebben t.a.v. de verbetering van het vso-aanbod. Daarbij is sprake van een grote diversiteit aan toekomstwensen. Veel genoemde onderwerpen zijn: zoeken van samenwerking binnen het REC/de regio, het creëren van meer stageplekken, het realiseren van (meer) arbeidstoeleiding, een betere spreiding van het vso tot stand brengen en een intensievere samenwerking met het regulier vo/symbiose vormgeven.

16. Zijn er ambities/ is er een toekomstbeeld m.b.t. vso-aanbod?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	193	67.25%	
nee	29	10.10%	
niet aan bod gekomen	65	22.65%	
Aantal ontvangen antwoorden	287		

Zelf aan de slag

Ruim 60% van de gesprekspartners heeft de behoefte zelf aan de slag te gaan op het gebied van het vso-aanbod. Ook daarbij worden weer vaak samenwerking binnen het REC/de regio en het vergroten van de stagemogelijkheden genoemd. Tevens wil men de mogelijkheden tot diplomering en certificering verbeteren. Ook onderwerpen als een betere spreiding van het vso en het verder ontwikkelen van leerlijnen worden vaak aan de orde gesteld.

17. Zijn er wensen en behoeften om zelf (verder) aan de slag te gaan m.b.t. het vso-aanbod?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	176	61.32%
nee	33	11.50%
niet aan bod gekomen	78	27.18%
Aantal ontvangen antwoorden	287	

Mogelijkheden van samenwerking

Ruim tweederde van de scholen/REC's ziet mogelijkheden tot een betere samenwerking met anderen. Zeer vaak wordt de samenwerking met ander vso binnen het REC/de regio genoemd als mogelijkheid het onderwijsaanbod en stage te verbeteren. Daarbij wordt ook gewezen op de mogelijkheden van clusteroverstijgende samenwerking binnen het vso. Ook een hechtere samenwerking met het regulier vo (o.a. door intensievere vormen van symbiose) en de zorginstellingen wordt vaak vermeld.

18. Ziet men mogelijkheden voor samenwerking met anderen om het vso-aanbod (verder) te verbeteren?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	192	66.90%
nee	22	7.67%
niet aan bod gekomen	73	25.44%
Aantal ontvangen antwoorden	287	

Verwachtingen van WEC-Raad

Ruim 40% verwacht op dit gebied initiatieven van de WEC-Raad. Veelvuldig wordt daarbij gewezen op het bepleiten van een verbetering van de bekostiging en de beschikbaarheid van vaklokalen. Voorts zou de samenwerking binnen het REC/de regio gestimuleerd kunnen worden evenals het verbeteren van de professionalisering en het op peil houden van de expertise. Ook worden de ESF-financiering en de diplomering/certificering genoemd als onderwerpen waarbij de WEC-Raad een rol zou kunnen spelen.

19. Verwacht men m.b.t. het vso-aanbod initiatieven vanuit de WEC-Raad?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	116	40.99%
nee	67	23.67%
niet aan bod gekomen	100	35.34%
Aantal ontvangen antwoorden	283	

Verwachtingen van project 'Kwaliteit Speciaal'

Bijna 40% heeft verwachtingen van de ondersteuning vanuit het project 'Kwaliteit Speciaal'. Met name wordt gewezen op de mogelijkheid van het organiseren van netwerken, het beschikbaar stellen van goodpractice, de ontwikkeling en beschikbaarstelling van methoden/materialen, het stimuleren van samenwerking binnen het REC/de regio en het ondersteunen van regionale initiatieven van samenwerking m.b.t. het vso-aanbod/de arbeidstoeleiding. Bijna de helft van de scholen/REC's geeft aan behoefte te hebben aan het deelnemen aan regionale netwerken m.b.t. het vso-aanbod.

20. Verwacht men m.b.t. het vso-aanbod bijdragen vanuit het kwaliteitsproject?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	110	38.46%
nee	59	20.63%
niet aan bod gekomen	117	40.91%
Aantal ontvangen antwoorden	286	

21. Is er behoefte aan deelname aan eventuele netwerken m.b.t. het vso-aanbod?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	140	48.78%
nee	48	16.72%
niet aan bod gekomen	99	34.49%
Aantal ontvangen antwoorden	287	

Overdraagbare goodpractice

38% van de gesprekspartners noemt voorbeelden van goodpractice waarbij sprake is van een grote diversiteit. Per cluster is een overzicht opgesteld.

22. Zijn er overdraagbare goede voorbeelden op het terrein van het vso-aanbod?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	110	38.87%
nee	90	31.80%
niet aan bod gekomen	83	29.33%
Aantal ontvangen antwoorden	283	

Onderwijsmethoden/-materialen en didactische aanpak

40% van de scholen/REC's zegt over voldoende methoden/materialen te beschikken die zijn afgestemd op de kerndoelen. Per cluster is een overzicht opgesteld van de (veel) genoemde methoden/materialen.

23. Beschikt men over voldoende adequate onderwijsmethoden/-materialen die zijn afgestemd op de kerndoelen van het vso?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	117	40.21%
nee	130	44.67%
niet aan bod gekomen	44	15.12%
Aantal ontvangen antwoorden	291	

Didactische aanpak

Van de gesprekspartners geeft 48% aan dat de didactische aanpak van de leerkrachten volstaat in relatie tot de leerlingenpopulatie. Als oorzaken voor het niet-volstaan worden genoemd het gebrek aan methoden/materialen, onvoldoende scholing, het opvangen van nieuwe doelgroepen, het nog teveel klassikaal werken van leerkrachten, handelingsverlegenheid t.a.v. gedragsgestoorde leerlingen (vooral cluster 3). Vaak wordt opgemerkt dat vooral

beginnende/nieuwe leerkrachten het moeilijk hebben.

24. Volstaat de didactische aanpak van de leerkrachten in relatie tot de leerlingenpopulatie?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	140	48.11%	
nee	82	28.18%	
niet aan bod gekomen	69	23.71%	
Aantal ontvangen antwoorden	291		

Verwachtingen van project 'Kwaliteit Speciaal'

53% van de scholen/REC's heeft verwachtingen van het project 'Kwaliteit Speciaal'. Hierbij worden vooral genoemd het inrichten van een database goodpractice, het stimuleren/opzetten van netwerken, het (verder) ontwikkelen van kerndoelen/leerlijnen, het ontwikkelen en beschikbaar stellen van methoden/materialen en het vervullen van een stimulerende rol op landelijk en regionaal niveau.

25. Verwacht men op het gebied van onderwijsmethoden/-materialen en didactische aanpak bijdragen vanuit het kwaliteitsproject?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	153	52.94%	
nee	62	21.45%	
niet aan bod gekomen	74	25.61%	
Aantal ontvangen antwoorden	289		

Overdraagbare goodpractice

Ruim 45% van de scholen/REC's geeft aan over goodpractice te beschikken op het gebied van methoden/materialen en didactische aanpak. Per cluster is een overzicht opgesteld.

26. Zijn er overdraagbare goede voorbeelden op het terrein van onderwijsmethoden/-materialen en didactische aanpak?			
Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	133	45.70%	
nee	74	25.43%	
niet aan bod gekomen	84	28.87%	
Aantal ontvangen antwoorden	291		

Ambulante Begeleiding

Aanbod

Zo goed als elke school/REC biedt de drie vormen van ambulante begeleiding (PAB-RAB-TAB) aan. Het aanbod wordt zowel door de scholen als het REC gedaan. Vrij vaak wordt het werken met een Centrale Dienst vermeld. De uitvoering van de ambulante begeleiding vindt vaak plaats vanuit de scholen (in elk geval de TAB). Ongeveer 10% van de scholen zegt zelf geen ambulante begeleiding te verzorgen. Vaak vermeldt men dat de (groeierende) vraag naar ambulante begeleiding groter is dan het aanbod dat men kan verzorgen.

(De)centraal

58% van de gesprekspartners geeft aan dat de ambulante begeleiding centraal (op REC-niveau) wordt georganiseerd. 40% vermeldt een decentrale organisatie (op school-niveau).

27. Wordt AB vooral centraal (REC-niveau) of decentraal (scholen) georganiseerd?

Antwoord	Aantal	Percentage	
centraal	164	57.54%	
decentraal	112	39.30%	
niet aan bod gekomen	15	5.26%	
Aantal ontvangen antwoorden	285		

Ambities

Door alle clusters heen wordt hier vaak gewezen op het onderbrengen van de ambulante begeleiding in een Centrale Dienst en op de gewenste versterking van de samenwerking op REC-niveau. Daarmee wil men de kwaliteit verbeteren. Ook zijn er wensen voor clusteroverstijgende uitvoering en een hechtere samenwerking met het regulier onderwijs (wsns/swv'n-vo). Overigens zijn er ook scholen die de uitvoering van de ambulante begeleiding juist decentraal vanuit de scholen willen blijven organiseren.

Knelpunten/behoefte

De bekostiging/financiering van de ambulante begeleiding wordt door scholen/REC's uit alle clusters als knelpunt ervaren. De groeiende vraag versterkt dit ervaren probleem. Het feit dat door de verzorging van de ambulante begeleiding de 'beste leerkrachten uit de school getrokken' worden en de onzekerheid over het vervallen van de 'gedwongen winkelnering' worden ook veel genoemd. Specifiek wordt het knelpunt van ambulante begeleiding in relatie tot het voortgezet onderwijs gemeld: reguliere vo-scholen worden als terughoudend beoordeeld waar het gaat om het opnemen van lgf-leerlingen en het gebruikmaken van de ondersteuning door ambulante begeleiders. Als behoeften worden enerzijds genoemd een aanpak op REC-niveau maar anderzijds een blijvende binding van ambulante begeleiding met de school.

Ervaren positie als manager*Betrokkenheid omgeving*

Ruim 80% van de managers zegt als schoolleider betrokkenheid vanuit de directe werkomgeving te ervaren op de besproken thema's. Daarbij worden met name genoemd:

- 70%: team
- 65%: collega-directeuren
- 54%: bestuur
- 29%: bovenschools management
- 11%: nascholingsinstellingen
- 10%: schoolbegeleidingsdiensten

Een klein aantal gesprekspartners meldt weinig of geen steun van de aansluiting bij het REC te ervaren. Ook hebben sommigen het gevoel 'alleen de kar te moeten trekken', waarbij ook nogal eens het gebrek aan steun vanuit het bestuur wordt vermeld.

28. Ervaart uw gesprekspartner als schoolleider betrokkenheid vanuit de directe werkomgeving m.b.t. de bovenstaande thema's ?

Antwoord	Aantal	Percentage	
ja	236	82.23%	
nee	21	7.32%	
niet aan bod gekomen	39	13.59%	
Aantal ontvangen antwoorden	287		

29. Zo ja, van wie?

Antwoord	Aantal	Percentage
team	170	71.13%
bestuur	129	53.97%
bovenschools management	69	28.87%
collega directeuren	154	64.44%
collega REC-coördinatoren	25	10.46%
nascholingsinstituut	27	11.30%
onderwijsbegeleidingsdienst	24	10.04%
anders, namelijk	68	28.45%
Aantal ontvangen antwoorden	239	

Bijdrage ondersteuning vanuit project 'Kwaliteit Speciaal'

De helft van de managers zegt behoefte te voelen aan ondersteuning.

30. Heeft men behoefte aan ondersteuning bij het functioneren als manager?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	144	49.32%
nee	88	30.14%
niet aan bod gekomen	60	20.55%
Aantal ontvangen antwoorden	292	

31. Op welke onderwerpen zou het kwaliteitsproject een bijdrage kunnen leveren aan deze ondersteuningsbehoefte?

Antwoord	Aantal	Percentage
(na)scholing kwaliteitsbeleid	32	15.84%
(na)scholing op het gebied van managementvaardigheden	24	11.88%
collegiale consultatie	90	44.55%
intervisie	73	36.14%
netwerkvorming	115	56.93%
goodpractice verspreiding	128	63.37%
periodiek contact met veldlijn kwaliteitsproject	2	0.99%
anders, namelijk	92	45.54%
Aantal ontvangen antwoorden	202	

Daarnaast wijst men op het doorvoeren van veranderingsprocessen, de mogelijkheid van het hebben van een 'sparringpartner' en de behoefte aan inspiratie van 'buitenaf'. Ook wordt ondersteuning gewenst bij de invoering van de lumpsum en de inhoudelijke ontwikkeling van het onderwijsaanbod.

Overdraagbare goodpractice

Ruim een kwart van de gesprekspartners zegt over overdraagbare goede voorbeelden m.b.t. aansturing en management te beschikken die bruikbaar kunnen zijn voor anderen. Per cluster is een overzicht opgesteld.

32. Heeft men overdraagbare goede voorbeelden mb.t. aansturing en management die bruikbaar zijn voor anderen?

Antwoord	Aantal	Percentage
ja	78	27.18%
nee	84	29.27%
niet aan bod gekomen	125	43.55%
Aantal ontvangen antwoorden	287	